

PŘEDMLUVA

*Neujal se dosud názor, že účetnictví je věda.
Příčina je v tom, že podstata a duch účetnictví mnohdy
zaměňuje se manipulací či lépe řečeno zručnostmi nebo
obratnostmi při rádném účetnictví v praxi nezbytnými...
Vědeckost účetnictví záleží v teoretickém výkladu.*

Karel Petr Kheil mladší, 1888.

Znalost účetní terminologie, jakož i schopnost orientace v účetních výkazech různých forem podniku by v současné době měly patřit k všeobecnému vzdělání. V tisku a v dalších médiích jsme denně konfrontováni s množstvím informací z oblasti ekonomiky a podnikání, které pojmy zavedené pro potřeby účetní teorie a praxe obsahují. Zásadní význam má zvládnutí jazyka a metodiky účetnictví pro odborníky z oblasti financí a pojišťovnictví včetně těch, kteří se zabývají tvorbou a aplikacemi matematických modelů v bankovním a pojistném sektoru. Z toho důvodu se studenti finančně a pojistně matematických oborů na Matematicko-fyzikální fakultě Karlovy univerzity seznamují se základními principy podvojného účetnictví a účetního výkaznictví.

Tato publikace byla zpracována jako učební text pro zmíněné studenty. Klade si za cíl vyložit teoretické základy podvojného účetnictví, a to v rozsahu a obsahu, jež odpovídají požadavkům jejich oborů. Tím se odlišuje od řady dostupných titulů určených pro studující specializovaných ekonomických škol nebo pracovníky používající účetnictví v praxi. Není návodem, jak účtovat konkrétní hospodářské operace, i když na různých místech obsahuje vybrané ilustrační příklady. Pro dokonalé procvičení probraných témat existuje mnoho sbírek s řešenými úlohami, například [9] ze seznamu literatury, které lze doporučit čtenáři našeho textu. Kvalitní učebnice teoretického i praktického charakteru vydává Vysoká škola ekonomická v Praze. Rovněž četná nakladatelství produkují tituly, jejichž autoři byli či jsou absolventy nebo vyučujícími VŠE (viz [1] - [7]).

Účetní legislativa se postupně novelizuje, to znamená, že se občas mění názvosloví i způsoby řešení některých účetních případů. Jádro podvojného účetnictví, jeho základní ideje a požadavky na účetní výkazy však setrvávají v platnosti. Smyslem finančního účetnictví v dnešním světě totiž není předepisování neměnných vzorů pro záznam podnikového dění do účetních knih a databází, nýbrž umožnění správné interpretace vložených údajů s vyvozením závěrů pro efektivní řízení podniků a tím i celé ekonomiky. Tato učebnice vychází z knižní literatury citované v závěrečném seznamu, jež byla vydána v prvním desetiletí 21. století, a z účetní legislativy platné v roce 2014, také citované internetové zdroje jsou s platností v roce 2014. Každý zájemce o studium našeho textu by proto měl jeho četbu doplnit nahlédnutím do aktuálních verzí právních předpisů, a to zejména zákona o účetnictví [24], prováděcí vyhlášky [23] a českých účetních standardů [21].

První kapitola provede čtenáře vybranými úseky z dějin účetnictví ve světovém i v národním prostředí. Seznámí jej rovněž s rolí a uživateli účetních informací v nynější době. Druhá a třetí kapitola pojednávají o základních kategoriích umožňujících, aby účetnictví sledovalo a popsalo veškeré procesy v podniku. Jsou to aktiva, pasiva, náklady a výnosy. Čtvrtá kapitola je věnována prostředkům pro zápis stavů a změn těchto čtyř položek, to jest účtům, účetním knihám a účetním výkazům.

V páté kapitole je poskytnuta informace o kontrolních mechanismech v účetnictví. Důležitou problematikou oceňování majetku a závazků v podnicích se zabývá šestá kapitola. Globalizace ekonomiky vyžaduje celosvětovou harmonizaci účetnictví, proto je obsahem sedmé kapitoly pojednání o mezinárodních účetních standardech a zásadách, na kterých je budována účetní legislativa. V přílohách jsou uvedeny vzory účetních výkazů, seznamy účtů a seznamy mezinárodních a českých účetních standardů platné v době vzniku naší učebnice.

Je milou povinností autorky vyjádřit na tomto místě upřímné poděkování paní prof. Ing. Daně Kovanicové, CSc. z Katedry finančního účetnictví a auditingu na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze. Tato přední odbornice v oboru finančního účetnictví má zásadní podíl na zavedení výuky základů účetnictví na MFF UK. Její přednášky a vysoce kvalitní a srozumitelné učebnice umožnily sepsání následujícího textu, byly pro něj hlavním pramenem informací, nedostižným vzorem a poutavou inspirací. Poděkování za zajímavé podklady k historickému úvodu patří též panu prof. Ing. Miroslavu Janhubovi, CSc. ze stejného pracoviště.

Praha, září 2014

Jitka Zichová